

Iraanse studenten niet welkom: 'Wij maken hier geen bom'

15 januari 2008 / Sara De Sloover

Het was even slikken voor Hossein Moeini. Bij de eerste kennismaking met zijn kersverse buur in een Gronings appartementenblok zei die laatste: 'Zo, een potentiële terrorist dus.' De Iraanse promovendus in de fundamentele kernfysica, druk bezig met de data-analyse van zijn eerste experiment in het Duitse Darmstadt, was helemaal verbluft.

Moeini (28) wil best vertellen wat hij vindt van het besluit van de universiteiten van Twente en Eindhoven om geen Iraanse studenten of promovendi in wat voor studierichting dan ook meer toe te laten vanwege het gevaar dat ze nucleaire kennis zouden stelen, maar hij wil niet op de foto.

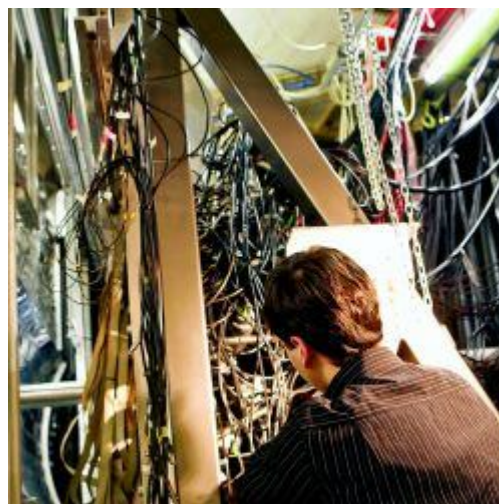

Foto Harry Cock

Iraanse kernfysici

Net zoals Hossein Mardanpour (28) en Leila Joulaeizadeh (29), de andere Iraanse kernfysici om de tafel in het Groningse Kernfysisch Versneller Instituut (KVI), wil hij op geen enkele manier geassocieerd worden met Iraanse atoombommen. 'We willen niet dat mensen denken dat wij daar iets mee te maken hebben. We zijn gewoon studenten.'

Naar aanleiding van VN-resolutie 1737 uit december 2006, die wil voorkomen dat Iran onder meer dankzij gespecialiseerd onderwijs kernwapens kan gaan maken, vroegen de ministeries van Onderwijs, Justitie en Buitenlandse Zaken in september vorig jaar in een brief aan alle universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten om 'grote terughoudendheid' bij het uitnodigen van Iraniërs en om alertheid op de Iraniërs die hier al studeren.

Extra screening

Twente besloot daarop alle Iraniërs de deur te wijzen, omdat ingeschreven studenten in principe alle lessen kunnen volgen. Eindhoven kondigde een eigen extra screening voor Iraniërs aan, waarvan de resultaten doorgestuurd worden naar de overheid. Critici wezen er al meteen op dat toelating tot een universiteit expliciet de bevoegdheid is van die universiteit zelf. De universiteiten proberen intussen tot een gezamenlijk standpunt te komen.

Op het Groningse KVI blijven Iraniërs welkom. Een dertigtal promovendi van over de hele wereld, onder wie Moeini en nog vijf andere Iraniërs, zijn er aan de slag. 'Iraanse kandidaat-promovendi moeten altijd door de IND en de AIVD gescreend worden, dat moet vooral zo blijven.'

Er bestaat een lijst van mensen die aan het Iraanse atoomprogramma werken, lang niet alleen Iraniërs, en die moet je natuurlijk in de gaten houden', zegt Nasser Kalantar, Nederlands-Iraans hoogleraar experimentele kernfysica. 'Maar dat is niet onze taak. Wij doen hier aan fundamenteel onderzoek en kijken alleen naar wetenschappelijke criteria.'

Iraans kernprogramma

President Ahmadinejad en zijn kernprogramma. Het ligt gevoelig, praten over de Iraanse politiek. Veel liever praten de drie jonge natuurkundigen over de wetenschap, datgene wat hen hier gebracht heeft. Alle drie wilden ze in het buitenland studeren en stelden ze zich kandidaat voor onderzoeksposten in

verschillende landen. 'Groningen reageerde het snelst.'

Iran heeft een grote wetenschappelijke traditie. Meestal uit noodzaak, wegens gebrek aan infrastructuur en docenten, gaat 30 à 40 procent van de studenten aan 's lands beste universiteiten verder studeren of promoveren in het buitenland.

Een paar honderd van hen doen dat in Nederland. In Groningen zijn er een stuk of 15. Ze hebben contact met landgenoten, vooral in Delft, waar er zeker vijftig studeren. Maar ze hebben ook een netwerk van vrienden in Frankrijk, Duitsland en andere Europese landen. 'Nederland is tot nu toe het enige land waar universiteiten Iraanse studenten de toegang ontzeggen', zegt promovendus Mardanpour: 'Heel raar is dat.'

'Unfair' noemen de Iraniërs de beslissing van de universiteiten van Twente en Eindhoven. Maar voor alle Iraanse studenten is het sinds de brief van september moeilijk geworden om Nederland binnen te komen. Allemaal vertellen ze van bekenden die het land niet in mochten.

Amerika wel

'Uiteindelijk gaan die naar Duitsland, Frankrijk of de VS', zegt Mardanpour. 'Amerika verleent op dit moment makkelijker visa aan Iraniërs dan Europa. Ironisch, niet?' zegt hoogleraar Kalantar (47). Na een studie en promotie in de VS zocht Kalantar midden jaren tachtig een plek om zijn werk verder te zetten buiten Amerika. Het liberale imago van Nederland bracht hem hierheen.

'In Iran explodeerde het nieuws over de beslissing van Twente en Eindhoven als een bom', zegt de hoogleraar in onbewust ongelukkige bewoordingen. 'Het was zelfs op het Iraanse journaal.' Zelf zegt hij in Teheran nog nooit door mensen van de geheime dienst aangesproken te zijn op zijn nucleaire kennis. 'Voorlopig nog niet, gelukkig.'

De laatste vijf maanden raadt hij geïnteresseerde studenten uit Iran af het in Nederland te proberen. 'In september werden hier in Groningen ook een aantal visumaanvragen afgewezen, niet van studenten maar van Iraanse collega's', zegt hoogleraar Kalantar. Ongeschreven beleid, liet de IND doorschemeren. 'Ik begreep van hen dat ik het kon vergeten: 'wij zullen ze niet toelaten'.

IND

'Nu ik hier een tijdje ben, vragen vrienden of ik ze zou aanraden hiernaartoe te komen', zegt Moeini. 'Hoewel Nederland me best bevalt, zeg ik: probeer het liever ergens anders.' Een vriend van promovenda Leila Joulaeizadeh heeft er zes maanden over gedaan om toegelaten te worden aan de universiteit van Utrecht voor een niet-natuurkundige studie. 'Dat lukte, toen moest hij alleen nog maar een visum krijgen van de IND. Maar die hebben hem afgewezen omdat hij Iraniër is', zegt Joulaeizadeh. De IND ontkent dat er specifieke regels voor Iraanse studenten gelden.

De Iraanse promovendi en hun hoogleraar hadden het er net nog over tijdens de lunch. 'Het weigeren van studenten louter op basis van hun nationaliteit is ongrondwettelijk, want discriminatie', zegt Kalantar. 'Bovendien is alles wat wij hier doen in de literatuur te vinden. De VN-resolutie heeft het over vertrouwelijke informatie, hier valt niets dergelijks te halen. Informatie om een kernbom te maken vind je overal op internet. Wij onderzoeken hier de fundamentele krachten tussen de bouwstenen van de materie, en dat is geen toepasbaar onderzoek, op korte of lange termijn.'

Gretig laten de promovendi zien wat ze hier dan wél doen. 'We willen te weten komen wat de krachten zijn die een kern bijeenhouden. En om die redenen laten we deeltjes op een kern botsen, en kijken we in welke richtingen ze uit elkaar schieten', legt Mardanpour uit. 'Tijdens een experiment is de versneller een week lang verboden terrein, want radioactief. Een internationale groep promovendi werkt in ploegendienst bij het apparaat: zo leer je wetenschappers van over de hele wereld kennen.'

Hij werkt dag en nacht aan twee publicaties over zijn promotieonderzoek, dat over een week afgerond moet zijn. En de komende jaren blijft hij zeker nog in Nederland, want hij heeft net een baan in de wacht gesleept bij het Eindhovense ASML, de internationaal bekende maker van machines waarmee chips gemaakt kunnen worden. De 'verdachte' Iraanse student is officieel een begeerde kennismigrant geworden: 'Ik ga werken aan de focus van de lasers die de chips branden.'